

27. BÖLÜM

Olay Yeri İnceleme ve Narkotik Kalıntılar

Yakup GÜLEKÇİ¹
Harun ŞENER²

Giriş

Mağdur, fail ve olay yeri arasındaki geçiş, “Her temas, bir iz bırakır” ilkesi olarak bilinen Locard Prensibi ile açıklanmaktadır. Buna göre, iki nesne bir-biriyle temas ettiğinde birtakım materyaller birinden diğerine aktarılır. Başka bir deyişle bir şüpheli, olay yerine veya mağdura parmak izi, DNA gibi kimliklendirmede kullanılan unsurları bırakırken olay yerinden veya mağdurdan bu unsurları götürür. Bu nedenle adli bilimlerin olay yerinde başladığı kabul edilmektedir. Adli bir olayın aydınlatılmasında önemli bir yere sahip olan olay yeri incelemeleri ancak detaylı ve doğru araştırıldığında sonuca ulaşılabilir (1). Adil ve objektif bir yargılamanın yapılabilmesi için olay yerinde bulunabilecek maddi suç delillerinin bilimsel ve teknik yöntemlerle araştırılması, elde edilmesi, dokümantasyonu, usulüne uygun olarak toplanması, laboratuvarlarda incelenerek analizlerinin yapılması olay yeri, fail ve mağdur arasındaki bağı ortaya çıkaracak bağlantının kurulabilmesi açısından vazgeçilmez uygulamalardandır (2). Maddi suç delillerinin objektif şahitliği, kanun uygulayıcıları tarafından adaletin sağlıklı işlemesine yardımcı olacaktır. Bu nedenle; olay yerinden mahkemelere kadar soruşturma ve kovuşturma evresindeki her işlemin maddi delillere dayandırılması gerekmektedir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, yakup.gulekci@ksbu.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, harun.sener@ksbu.edu.tr

Olay yerlerinde sıklıkla karşımıza çıkan ve tüm dünyada kullanımı oldukça yaygın olan yasadışı maddelerden olan sentetik kannabinoidler piyasada farklı formülasyonlarda bulunmaktadır (hap, toz, sıvı formülasyonda vb.). Son zamanlarda ülkemizde özellikle kağıda emdirme yoluyla bu sentetik kannabinoid maddelerin hapisane, rehabilitasyon merkezleri gibi yerlere girişi gerçekleştirilmektedir.

Delillerin çok yönlü değerlendirilmesi amacıyla hem parmak izlerinin görselleştirilmesi hem de uyuşturucu maddelerin tayini şüpheli kişiler hakkında daha fazla bilgiye ulaşılmasını sağlayacaktır. Bu alanda yapılan çalışmalara göre Ninhidrin parmak izi geliştirme yöntemi ile parmak izi görünürleştirilmesi sağlanırken emdirilen kağıt yüzeylerden sentetik kannabinoid maddelerin tespiti sağlanamamıştır^(32,33).

Sonuç

Olay yeri incelemede elde edilen narkotik delillerin çok yönlü delil niteliği taşıması adli yargılama makamlarınca önemlidir. Adli bilimlerdeki hızlı gelişmeler sayesinde olay yerinden tespit edilen parmak izi delillerden narkotik kalıntıların hızlı, basit ve ekonomik yöntemler ile tayin edilmesi adalet sisteminin etkin bir şekilde işlemesine katkıda bulunacaktır. Ayrıca; narkotik bulguların tespiti ve tayininde elde edilen sonuçların kapsayıcı ve temsil edici olması adli bilimler alanında temel bilgi düzeyine sahip uzmanların varlığına bağlıdır.

Narkotik deliller ancak doğru bir yaklaşımla incelenip analiz edilirse uyuşturucu maddelerin menşei, tedarik ve dağıtım rotaları ile dağıtım modellerini tespit etmek mümkün olacaktır.

KAYNAKLAR

1. James, H.S. ve Nordby, J.J. (2003), "Forensic Science: An Introduction To Specific And Investigate Techniques" CRC Press, ISBN: 0-8493-1246-9
2. Gardner SJ, Cordingley TH, Francis SC. An investigation into effective methodologies for latent fingerprint enhancement on items recovered from fire. *Sci Justice*. 2016;56(4):241-246. doi:10.1016/J.SCIJUS.2016.02.003
3. United Nations Office on Drugs and Crime. (2021). 2021 World Drug Report, Booklet 4: Drug Market Trends: Cocaine, Amphetamine-Type Stimulants. (05/05/2021 tarihinde https://www.unodc.org/res/wdr2021/field/WDR21_Booklet_4.pdf adresinden ulaşılmıştır.)
4. United Nations Office on Drugs and Crime. (2021). 2021 World Drug Report, Booklet 3: DrugMarket Trends: Cannabis, Opioids. (05/05/2021 tarihinde https://www.unodc.org/res/wdr2021/field/WDR21_Booklet_3.pdf adresinden ulaşılmıştır.)

5. Emniyet Genel Müdürlüğü, Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı (2021). Türkiye Uyuşturucu Raporu 2020. (05/05/2021 tarihinde http://www.narkotik.pol.tr/kurumlar/narkotik.pol.tr/TUB%C4%B0M/TU%CC%88RKI%CC%87YE-UYUS%CC% A7TURUCU-RAPO-RU_26-HAZI%CC%87RAN-FI%CC% 87NAL-_1_.pdf adresinden ulaşılmıştır)
6. Houck MM, Siegel JA.(2009) Fundamentals of Forensic Science (2nd ed.)Academic Press.
7. Fischer, J., Barry, A. (2012). Techniques of Crime Scene Investigation (Forensic and Police Science), (8th Ed.), New York: CRC Press.
8. Khan, J. I., Kennedy, T. J., & Christian Jr DR. Basic Principles of Forensic Chemistry. (& Christian Jr DRKJIKTJ, ed.). Springer Science & Business Media.; 2017. doi:10.1007/978-3-662-49054-9_2403-1
9. Gardner, MR., Krouskup, RD. (2019). Practical Crime Scene Processing and Investigation, (3rd Ed), CRC Press, International Standard Book Number-13: 978-1-138-04778-5
10. Cooper G, Negrusz A. (2013). Clarke's Analytical Forensic Toxicology. Pharmaceutical Press;
11. Rawat, B. R. (2007). Forensic chemistry in the investigation of narcotic drugs and psychotropic substances. The Indian Police Journal, 43
12. Sisco E, Najarro M. A multi-laboratory investigation of drug background levels. Forensic Chem. 2019;16(June):100184. doi:10.1016/j.forc.2019.100184
13. Christian Jr DR. (2003). Forensic Investigation of Clandestine Laboratories. CRC Press.
14. Sisco E, Najarro M, Burns A. A snapshot of drug background levels on surfaces in a forensic laboratory. Forensic Chem. 2018;11:47-57. doi:10.1016/j.forc.2018.09.001
15. Grange AH, Sovocool GW. Detection of illicit drugs on surfaces using direct analysis in real time (DART) time-of-flight mass spectrometry. Rapid Commun Mass Spectrom. 2011;25(9):1271-1281. doi:10.1002/rcm.5009
16. Costa C, Webb R, Palitsyn V, İsmail M, et al. Rapid, Secure Drug Testing Using Fingerprint Development and Paper Spray Mass Spectrometry. Clin Chem. 2017;63(11):1745-1752. doi:10.1373/CLINCHEM.2017.275578
17. Kuwayama K, Yamamuro T, Tsujikawa K, et al. Time-course measurements of drugs and metabolites transferred from fingertips after drug administration: usefulness of fingerprints for drug testing. Forensic Toxicol 2014;322. 2014;32(2):235-242. doi:10.1007/S11419-014-0228-7
18. Ramotowski, R. (2012). Lee and Gaensslen's advances in fingerprint technology. CRC press.
19. Bleay, S. M., Croxton, R. S. & De Puit, M. (2018).Fingerprint development techniques: theory and application.
20. Kuwayama, K. et al. Time-course measurements of caffeine and its metabolites extracted from fingertips after coffee intake: a preliminary study for the detection of drugs from fingerprints. Anal. Bioanal. Chem. 2012;40512 405, 3945–3952 (2012).
21. Leggett, R., Lee-Smith, E. E., Jickells, S. M. & Russell, D. A. 'Intelligent' fingerprinting: Simultaneous identification of drug metabolites and individuals by using antibody-functionalized nanoparticles. Angew. Chemie - Int. Ed. 2007;46, 4100–4103.

22. Hazarika, P., Jickells, S. M., Wolff, K. & Russell, D. A. Multiplexed detection of metabolites of narcotic drugs from a single latent fingermark. *Anal. Chem.* 2010:82, 9150–9154.
23. Jacob, S., Jickells, S., Wolff, K. & Smith, N. Drug Testing by Chemical Analysis of Fingerprint Deposits from Methadone- Maintained Opioid Dependent Patients Using UPLC-MS/MS. *Drug Metab. Lett.* 2008:2, 245–247.
24. Bailey, M. J. et al. Rapid detection of cocaine, benzoylecgonine and methylecgonine in fingerprints using surface mass spectrometry. *Analyst* 2015:140, 6254–6259.
25. Costa, C. et al. Imaging mass spectrometry: A new way to distinguish dermal contact from administration of cocaine, using a single fingerprint. *Analyst* 2021:146, 4010–4021.
26. Ifa, D. R., Manicke, N. E., Dill, A. L., & Cooks, R. G. Latent fingerprint chemical imaging by mass spectrometry. *Science*, 2008:321(5890), 805-805..
27. Hudson, M. et al. Drug screening using the sweat of a fingerprint: Lateral flow detection of '9 -tetrahydrocannabinol, cocaine, opiates and amphetamine. *J. Anal. Toxicol.* 2019:43, 88–95.
28. Jang, M. et al. On the relevance of cocaine detection in a fingerprint. *Sci. Rep.* 2020:10, 1–7.
29. Rowell, F., Hudson, K. & Seviour, J. Detection of drugs and their metabolites in dusted latent fingerprints by mass spectrometry. *Analyst* 2009:134, 701–707.
30. Benton, M., Chua, M. J., Gu, F., Rowell, F. & Ma, J. Environmental nicotine contamination in latent fingerprints from smoker contacts and passive smoking. *Forensic Sci. Int.* 2010:200, 28–34.
31. Goucher, E., Kicman, A., Smith, N. & Jickells, S. The detection and quantification of lorazepam and its 3-O-glucuronide in fingerprint deposits by LC-MS/MS. *J. Sep. Sci.* 2009:32, 2266–2272.
32. Caterino, J., Clark, J. & Yohannan, J. C. Analysis of synthetic cannabinoids on paper before and after processing for latent print using DFO and ninhydrin. *Forensic Sci. Int.* 2009:305, 110000.
33. Gülekçi Y. Efeoğlu P. Yonar F.Ç. v.d. Sentetik Kannabinoid Emdirilen Kâğıtların Parmak İzi Gelişimine Etkileri. IACFT, 2021.